

יהונתן ניצן • שמשון ביכלר

הדרך לעזה

יהונתן ניצן • שמשון ביכלר

מלחמת הקודש המתנהלת בין המיליציות הרבניות לבין המיליציות האיסלמיות הינה מסוג חדש. אבל הדרך למלחמה בעזה נסללה עוד לפני כששת אלפים שנה, בעת שקמו לראשונה משטרי המלוכה-כהונה במסופוטמיה. אוליגרכיות אלה היו הראשונות שיצקו תשלוכת חזקה של מלך עריץ בארמון וכוהני אל-עליון במקדש. ילידי המזרח התיכון היו הראשונים בהיסטוריה האנושית שזכו בכבוד להתקיים כנתינים כנועים במשטרי המלוכה-כהונה. אין פלא אפוא שמוצאן של שלוש כנסיות האל העליון היחיד – הכנסייה הרבנית, הנוצרית והאיסלמית – היה באזור זה. ככל שאופי-הכוח המדיני התמסד בקיסריות המאוחרות יותר, באלף הראשון להולדת האל ישו – בביוזנץ, באירופה ובמזרח התיכון – כך עלה והתמסד פולחן האל הריכוזי היחיד ונציגו המלך הארצי שכונה בשמות שונים (מלך, קיסר, צאר, ח'ליף, סולטן ועוד). המשטר הקפיטליסטי במאה ה-21 הוא בינתיים האחרון במשטרי הכוח שנכפו על החברה האנושית.

בראשית דרכו, המיר הקפיטליזם את המשטר הישן של מלוכה-כהונה בדגם חדש של מדינה לאומית ("של כל אזרחיה"). הנתינים הכנועים זקפו עתה גבם והפכו לאזרחים חופשיים. הם החליפו את שכירי החרב המלוכנים כחיילים בחינם במטחנות הכשר של צבאות העם ולחמו במלחמות העולם של האימפריות החדשות. ההון הפך לאל הגדול במקומם של יהוה-ישו-אללה, אשר לא התאימו עוד ליחסי השליטה החדשים. את מקומם של כוהני הכנסייה הישנים ירשו כוהני האקדמיה וכנסיות הרציונליות בשירות שליטי ההון, ופולחן הקפיטליזציה הפך לאבן הכעבה של המאמינים החדשים. אלא שמאז שנות השמונים של המאה ה-20, הלך וגדל הקיטוב בין קבוצות ההון הדומיננטי לבין אנשי התחתית המתרבים ושכבות הביניים המצטטקות. המדינה הלאומית נמצאת מאז בתהליך פירוק ובמקומה צומחת מדינת ההון האוליגרכית. יחסי השליטה החדשים מבוססים על פולחני הניאו-ליברליזם והפורסטיזם, ומנגד על כנסיות אל עליון יחיד הישנות המעוצבות בלבוש חדש. מכאן מתחילות "מלחמות הדת" החדשות המנוהלות ברחבי העולם על ידי מיליציות בחסות ובמימון שליטי ההון הדומיננטי.

בספרים קודמים עסקנו בתהליך המרכזי של הקפיטליזם העולמי, שהוא גם המנוע העיקרי המפעיל את המלחמות המחזוריות במזרח התיכון: רווחי קבוצות ההון הדומיננטיות. בעבר התמקדנו ברווחים הדיפרנציאליים של קואליציית הנפט-נשק ובעיקר בירידות המחזוריות ברווחים אלה המעוררות את המלחמות. ספר זה מדגיש את הצלע השלישית במשולש התאגידי-מדיני החבויה בתוככי אופי הכוח הקפיטליסטי ומלחמותיו: כנסיות האל העליון היחיד.

כותבי הספר, יהונתן ניצן ושמשון ביכלר, הם מרצים לכלכלה-פוליטית באוניברסיטאות ובמכללות בקנדה ובישראל.